

ABÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre. 12 K || Félévre . 6 K
 Negyedévre 3 K
 Hirdetések díjzabás szerint.

Felelős szerkesztő
Dr. BISCHITZ BÉLA
 Főmunkatárs:
CSORBITS LÁSZLÓ

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, VIII., Kender-utca 6. szám.
 TELEFON-SZÁM: 108-00.

Tartalomjegyzék.

Cikkek: A magyar vasérc mint új adóalap. — A horvát szénbányászat. A bányaadó-rendeletek módosítása. — Krónika. — *Hírek:* A Bányászati hírek között: A Salgótarjáni kőszénbányatársaság 1908-ban. — A Külföldi hírek között: A bányatársaságok fekete listája. — Tudnivalók. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

A magyar vasérc mint új adóalap.

Az adófizetés sohasem volt a kellemes polgári kötelességek közé sorolható s ezért a szívós igyekezet, melyet az adójövedelem mindenkor élvezői, újabban az alkotmányos kormányok is az adózás mértékének emelése érdekében kifejtettek, a leleményesség és furfang ezer eszközével találja magát szemben az adófizetők részéről.

A kirótt adók terhéből való szabadulás törekvése, az állam adójövedelmének szempontjából azonban jelentőséggel csak kivételes esetekben bír, a melynek egyikére reámutatni célja az alábbi soroknak.

Az apró ügyeskedéseknek eredménye ugyanis minden olyan esetben, a mikor belföldi termelés és fogyasztás eseteiről van szó, legfeljebb az lehet, hogy a termelő a fogyasztóra, illetve egyik termelő a másikra háritja át az őt illető adóteher egy részét anélkül, hogy ezáltal az államháztartás jövedelme csökkenést szenvedne.

Másképen áll azonban a dolog ott, a hol nyerstermények kiviteléről van szó, a melyek ha nyers állapotukban adózatlanul maradnak, a külföldön való feldolgozás révén az adójövedelem szempontjából az államra nézve teljesen elvesznek.

Ilyen „fonde perdu“ kategóriába tartozik gazdasági életünk egyik legsajnálatraméltóbb kérdése, a vasérckivitel.

A vasfogyasztás mesés arányu emelkedése minden vasércvagyonnal rendelkező ország kormányának figyelmét erre a kérdésre irányította. A rengeteg ércvagyon felett rendelkező országok sorra szoritják meg az eddig korlátlanul folyó érc kiviteli üzleteket; egyedül nálunk nem történik semmi, hogy az ipari életben vezető szerepet játszó vasgyártás feltételei az utánunk jövő nemzedékek részére is biztosítsanak. Nemcsak hogy az érc kivitel meggátlására nincs reményeségünk, de az ország emez értékes javával való könnyelmű játék még tetéződik azzal is, hogy a tömérdek vasércet az idegen érdekek hizlalására jóformán adómentesen engedjük kihurcolni.

Magyarországból növekedő irányzat kereteiben ma már 8 millió métermázsza ércet visznek el az idegenbe; többet mint felét egész érc termelésünknek.

Ebből a roppant értéket képviselő mennyiségből az idevágó hivatalos kimutatások tanúsága szerint együttevén mintegy 18.000 K adójövedelme van a kincstárnak, holott helyes gazdasági politika segélyével ez az érc mennyiség legalább 1 millió korona közvetlen adójövedelem alapját képezhetné.

Az 1875. évi 27-ik törvénycikk a bányatermékek után — a bányák tiszta adójövedelmét véve alapul — 5 százalék adót állapít meg.

Ennek a mérsékelt megadóztatásnak nyilvánvaló intencija a hazai bányaművelés ügyének elősegítése volt. Kedvezni annál inkább lehetett a bányüzemeknek, mert az idő szerint jóformán az egész bányatermelés itthon dolgoztatván fel, ugyanezen évi 24. t. c. 5. §-a gondoskodott arról, hogy a nyersterményeket feldolgozó iparvállalatok adója magasabb kulcs szerint vettessék ki.

A törvényes helyzet tehát a vasérc dolgában ma úgy alakul, hogy az itthon feldol-

gozott vasércék révén az állam 15% jövedelmi adóban részesül, ellenben a kihurcolt vasércék után már csak 5% jövedelemre tehet szert, de a mint az adófizetési adatok bizonyítják, a törvényes intézkedések gyöngéinek kihasználásával ez az 5%-os jövedelem is megsemmisül.

A törvény ugyanis úgy intézkedik, hogy a bányadó a bányavállalat tiszta jövedelme után vetendő ki. Az adófizetés terhe alól való szabadulásnak az a módja divatozik tehát az idegen bányavállalatoknál, hogy jövedelmet nem mutatnak ki. Ennek több útja is van. Pl. megalakul az érdekeltség oly módon, hogy a vasércet ki-ki a hozzájárulás arányában természetben veszi át. Ilyenkor állítólag nincs jövedelem, mert az érc a mindenkori önköltségi áron lesz a részvényeseknek átszámítva, magának a vállalatnak tehát kimutatható nyeresége nincsen.

Más esetben különféle címeken a termelvény oly magasan lesz megterhelve, hogy az elért termelési ár és az érc forgalmi értéke között különbség nem lévén, a bányavállalatnak mérlegszerű tiszta jövedelme megint nincsen.

A törvény gyengeségével való illetően perfid játékot üzni csak a kivitelre dolgozó vállalatnak van érdekében, mert a hazai bányamű legtöbb esetben azonos lévén a feldolgozó vasipari vállalattal, tiszta jövedelmének nagy részét inkább a bányaműveletnél mutatja ki, a hol kisebb adókulcs szerintterheltetik meg.

Ma, a midőn az adóreform új és igazságos alapon igyekszik az adóterhet elosztani, itt az ideje annak, hogy az adó kivételssel foglalkozó hivatalos tényezők véget vessenek a kivitelre dolgozó vasbányavállalatok állammegkárosító üzemeinek s legalább annyiban nyugtassák meg az érckivitel ellen hasztalanul küzdő közvéleményt, hogy a kizsákmányoltatás adómentes folytatását tegyék lehetetlenné.

Hogy milyen alapon és meddig lehet a vasércet értékelni és megadóztatni, arra a következőkben mutatunk rá.

Az osztrák-sziléziai vaskohókban, a melyek beviteli ércekre vannak utalva, 1% vastartalom a vaskőben 5.5—6 fillér forgalmi értékkel bír. A 45% vastartalmu rudobányai vaskő tehát 100 klg-onként 45×5.5 legalább 2.50 koronára értékelhető. Ha ebből a 97 fillér kiviteli fuvarbérköltiséget és 50 fillér

érctermelési árat levonjuk, marad idehaza legalább 1 korona tiszta haszon, mely a bányaadóztatás jövedelméül szolgálhat.

Ugyanilyen eredményre jutunk, ha a szepesmegyei pörkölt pátvasköveket tesszük számításunk alapjául.

Az 52% vastartalmu pörkölt vasérc forgalmi értéke Ausztriában kereken 3.00 kor. Ebből 75 fillér vasuti fuvarköltiséget, 1 korona termelési és pörkölési kiadást levonva: 1.25 korona marad a hazai megadóztatás részére.

Az 5%-os bányaadó alapján tehát a 8 millió kiviteli érc után:

$8,000,000 \text{ q} \times 1 \text{ kor} \times 5\% = 400,000$ kor. egyenes bányaadó jövedelme kellene legyen a kincstárnak és nem 18.000 kor., a mint az ma van.

Vajjon ki viseli e hosszú évek óta folyó, milliókra menő megkárosításnak súlyos felelősségét?

Ámde nem szabad az adóztatás e kis mértékével, a mely vasércre visszaszámítva 100 kg-ként mindössze 5 fillért jelent, megállapodni, hanem tekintetbe véve azt a körülményt, hogy a kiviteli ércekből termelt vasárak a hazai iparvállalati adófizetés keretéből végképen elvonatnak; ki kellene vetni a 10%-os iparvállalati adót is a kivitelre dolgozó bányavállalatokra, a mikor is

$8 \text{ millió q} \times 1 \text{ kor.} \times 15\% = 1,200,000$ kor. volna az állam adójövedelme.

Szám adatokkal könnyen beigazolható, hogy a magyar vasérc az ausztriai kohókban egyező vastartalomra átszámítva, legalább 100 fillérrel olcsóbbak 100 klg-ként, mint más országokból oda importált ércek. Az új adóztatás révén származó 15 filléres megterhelés tehát a további érckivitelnek gátat szabni semmi esetre sem fog s ezért minden aggodalom nélkül azonnal alkalmazható.

Rendeleti uton, vagy a pénzügyminiszter által még ez évben megalkotni ígért bányatörvény keretében sürgősen végrehajtandó adóreformra van szükség s ez esetben ritka kivételképen egy olyan adótörvény látna napvilágot, a melyet az ország egész közvéleménye osztatlan meglelégedéssel üdvözölne.

A horvát szénbányászat. *)

Irta: Csorbíts László, bányáigazgató.

III.

A klárabányai telep csapásiránya, amint már említettem, az ismert 1139 m. hosszúságú föltárásban teljesen zavartalan, holott a felette elterülő domborzati viszonyok nagyon is változatosak s a terep külső konfigurációja hegyek és völgyek által van tarkítva, amelyek alatt a telep átlagos csapásvonala egy geometriailag egyenes irányt képez. Ez azt jelenti, hogy a hegységek jelenlegi képe későbbi keletű, mint a település elhelyezkedése; t. i. a hegyrendszernek a völgyek által történt sűrű megszakítása, kimosások által történt, még pedig sorrendileg később, mint az eredeti hegyképződés. Ezeket tudva, könnyű lesz megállapítani az itteni település elméletének rendszerét, amely abban áll, hogy egy és ugyanazon szénmedencéhez tartozó telepek csapásvonalai párhuzamosak és legfeljebb a dűlés hajlásszögei változnak, még pedig legmeredekebbek a fedőtelepek s mindinkább ellaposodnak a fekvőtelepek s ebből megint arra lehetne következtetni, hogy a telepek a Kapronca völgy alatt közelednek egymáshoz annyival inkább, mert a völgy két oldalán a telepek dűlése diskordans. A telepeknek ezen tömörülésére s illetve azok gyakorlati kihasználására azonban alig lehet számítani, mert a Kapronca völgye már a legnagyobb valószínűség szerint ártéri terület s így bányászatra nem alkalmas.

Említve volt, hogy Glogovácön lettek a telepek legalaposabban tanulmányozva és föltárva, s hogy ott konstatáltatott 9 párhuzamos telep, amelyek dűlése 1-2 óra közötti irányban 2-30° hajlásszöggel bír. A csapás irányok a dűlésnek megfelelően 7-8 óra között változnak; legmeredekebb a fedőtelep, míg a fekvőtelepek mindinkább ellaposodnak.

A fenti elmélettel a tényleges adatokat egybevetve, a következő eredményre jutunk:

1. A glogováci és a klárabányai föltárások. A csapásirányok, a telep dűlése és a határoló kőzetek egyenmősége folytán, valamint azon körülményből kifolyólag, hogy a két bányát összekötő egyenes vonal az átlagos csapásirányt adja (1 k 2.30°); megállapíthatjuk, hogy ebben a távolságban, amely kitesz 5.5 km.-t: a település zavartalan s a két bánya a legnagyobb valószínűség szerint egy s ugyanazon telepen dolgozik. Bár a glogováci telep vastagabb és jobb szén tartalmaz, ami onnan van, hogy ott vastagabb a fedő kőzet s illetve mert nagyobb mélységben dolgoznak. Ezt bizonyítja az a körülmény, hogy a Klára bányában is a mélységgel javul a szén minősége és a telep vastagsága, amely itt is, ott is helyeekint eléri az 1.2-1,6 m.-t.

A Klárabányán a főszállító által föltárt csapás vonaltól, erre merőleges irányban, éjszakra 604 m. vízszintes szélességben érjük el a hegylábát, amely körülbelül képezi a völgy alatt elterülő ártéri terület határát.

2. A jagnyedováci telep, mint az egyik legfontosabb és értékesebb fekvő telep már csak 3-5° dűléssel bír 2 h irányban. A bánya, a Klára bányától vízszintes távolságba 3346 m.-re van s illetve a két bánya alapközléje

*) A „Bánya“ előző számaiban megjelent érdekes tanulmány befejező része.

által föltárt két párhuzamos csapás vonal között a merőleges távolság 3087 m. A jagnyedováci bánya csapás vonala a Klára bánya felől a Kamenica völgyön megközelíthető 173 m.-re s a meglevő klára bányai szárnyvasut egy kitérővel kényelmesen bevezethető.

A jagnyedováci telep szelíd fekvésénél fogva lefejtésre nagyon alkalmas és valamikor egy intenzív és lukratív bányászatnak lesz helyszíne, mert óriási nagyságú terület lesz fejtés alá vehető — amennyiben az adatok azt bizonyítják, hogy ez a szénmedence csapás irányban terjed Glogováctól Lepavináig s ez megfelel kb. 12-13 K.-nak s a Kamenica völgy körülbelül a medence közepébe esik.

A jagnyedováci és klárabányai telep között van még több közbe eső telep, amelyek többé-kevésbé szintén lefejtésre méltók s a Kamenica és a Meszarica völgyben természetes kibúvások által vannak föltárva.

Mindezek után kétségtelen, hogy egy intenzív bányászat létesítése — a Klárabányától kiindulva föltétlenül indokolt — annyival inkább, mert ezek a telepek sehonnan nem támadhatók meg oly könnyen, mint a Kamenica völgyből, — amely jóformán már a természettől elő van készítve a vasut fektetéshez.

A Klárabánya, mint kiindulási pont már azért is indokolt és föltétlenül alkalmas, mert bányásztechnikailag előnyösen föl van szerelve s leltárértéke meghaladja a félmillió koronát s ez oly vagyon, amit megbecsülni érdemes!

Még csak a következő statisztikai adatokat sorolom föl: 1908. évben a munkás létszám kitett 271 embert, ebből volt horvát-szlavon 236, magyar 7, Bosznia-hercegovinai 2, Austriai 26; Állandó szükséglet volt 185 ember s így 271-185=86 ember volt a munkás forgalom; t. i. a távozókat ujjakkal kellett pótolni.

Ebből a kimutatásból az látszik, hogy erre a bányászatra Horvátország érdekében szükség van, mert leginkább horvát munkásokat foglalkoztat, a többi elenyésző csekély, továbbá azt mutatja, hogy munkás kapható e vidéken bőven, mert a környékbeli nép bányamunkával foglalkozik s ha itt rendszeresen kapnak foglalkozást, nem mennek más vidékre s nem vándorolnak ki Amerikába; tehát még nemzetgazdasági szempontból is, ha nem léteznék a Klárabánya, meg kellene azt teremteni.

(Vége.)

A bányaadó-rendeletek módosítása.

A m. kir. pénzügyminiszteriumnak 1908. évi 116.103. sz. rendelete a bányaadóról szóló 1875: XXVII. t.-cz. 12. §-át módosító 1885: XIV. t.-cz. végrehajtása iránt 1885. évi 32.529. és 1886. évi 58.069. sz. a. kibocsátott volt földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumi és az 1885. évi 36.184. sz. a. kibocsátott pénzügyminiszteriumi rendelet módosítása tárgyában.

Az 1885: XIV. t.-c. végrehajtása tárgyában a volt földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium által 1885. évi 32.529. és 1886. évi 58.069 sz. a. és a vezetésem alatt álló pénzügyminiszterium által 1885. évi 36.184. szám alatt kiadott rendeletek hatályon kívül helyezésével a következőket rendelem el:

1. §. Aki egy már előbb szerzett, vagy egyidejűleg kért kutatási engedély alapján egy vagy több zárt-kutatmányt jelent be, köteles a zártkutatmányok után járó törvényes felügyeleti illetéket a bejelentéssel egy-

idejleg lefizetni. Vagyis aki a zártkutatmányi bejelentést posta útján nyújtja be, az köteles a felügyeleti illetéket, illetőleg az erről szóló postatakarékpénztári csekket az illetékes bányakapitányság (bányabiztosság) címére a bejelentés postára adása napján szintén postára adni, vagy legkésőbb a zártkutatmányi bejelentés beérkezése napján a bányakapitányságnál (bányabiztosságnál) a hivatalos órák alatt lefizetni; aki pedig a zártkutatmányi bejelentést a bányakapitánysághoz (bányabiztossághoz) közvetlenül nyújtja be, az köteles a felügyeleti illetéket a benyújtás napján a bányakapitányságnál (bányabiztosságnál) a hivatalos órák alatt szintén közvetlenül befizetni.

2. §. Aki egy vagy több zártkutatmány alapján szolgáló kutatási engedély meghosszabbításáért folyamodik, köteles gondoskodni arról, hogy a zártkutatmányok után járó törvényes felügyeleti illeték a kutatási engedély lejártá előtt az illetékes bányakapitányságnál (bányabiztosságnál) a hivatalos órák alatt lefizetessék, illetőleg az erről szóló posta- vagy postatakarékpénztári fizetési utalvány ide a hivatalos órák alatt beérkezzék. Ezen határidő elteltével az illetékes bányakapitányságnál (bányabiztosságnál) posta- illetőleg postatakarékpénztár útján befizetett felügyeleti illeték szabályszerű illeték befizetettnek tekintendő, ha beigazolást nyert, hogy a felügyeleti illeték, illetőleg az erről szóló postatakarékpénztári csekk az illetékes bányakapitányság (bányabiztosság) címére legkésőbb a kutatási engedély lejáratá napját megelőző második napon postára adatott.

3. §. A postán érkező zártkutatmányi bejelentések borítékai, amennyiben a felügyeleti illeték egyidejűleg nem érkezett be, a bányakapitányságok (bányabiztosságok) által a bejelentéshez csatolandók és megőrzendők s ha azokon a postára adás ideje a postabélyegzés alapján határozottan meg nem állapítható, amennyiben folyamodó szükség esetén (2. §.) a bányakapitányság (bányabiztosság) által kibocsátott felhívásra az ellenkezőt a posta által kiállított valamely okmánynyal 20 nap alatt nem igazolja, az vélelmezendő, hogy a bejelentés a beérkezés előtti napon adatott postára.

4. §. A felügyeleti illetékeknek posta, illetőleg postatakarékpénztár útján eszközölt befizetése esetén a posta, illetőleg a fizetési utalvány szelvénye, valamint a pénzeslevél borítékja az ügyiratokhoz csatolandó és megőrzendő s ha ezen szelvény, illetőleg boríték alapján a postára adás ideje határozottan meg nem állapítható, folyamodó szükség esetén a bányakapitányság (bányabiztosság) által kibocsátott felhívásra 20 nap alatt köteles a posta által kiállított valamely okmánynyal igazolni, hogy a szóban levő felügyeleti illeték, illetőleg az erre vonatkozó postatakarékpénztári csekk mikor adatott postára.

5. §. A zártkutatmányi bejelentés, illetőleg a meghosszabbítási kérelem, amennyiben folyamodó a felügyeleti illeték befizetésére vonatkozó rendelkezéseknek eleget nem tesz, haladéknélkül visszautasítandó s az esetleg befizetett felügyeleti illeték a postaportó levonásával visszaküldendő.

6. §. A bányakapitányságoknál (bányabiztosságoknál) közvetlenül befizetett felügyeleti illetékről a fél részére nyugtát (A. minta) kell kiállítani.

7. §. A zártkutatmányok után járó évi 8 K. illetőleg az erdélyi régi aranykerületben, az abrudbánya-vespataki bányamegyében és a felsőbányai bányamegyének a kincstári bányatelkek határain kívül (a bányamegyében a kincstári bányatelkek határain belül, a lebegő vonalon felül levő területen bejelentett zártkutatmányok után felügyeleti illeték nem jár) fekvő területen divó kisebb méretű zártkutatmányok után pedig évi 2 K. felügyeleti illeték (1885 : XIV t.-cikk 2. §.) a kutatási engedély meghosszabbításakor egy egész évre, a zártkutatmány bejelentése alkalmával pedig csak azon időszakra fizetendő be, amelyre a zártkutatmány alapján szolgáló kutatási engedély érvénye még kiterjed, megjegyezve, hogy egy évnegyeden alóli időszak mindig egész évnegyednek veendő.

8. §. Ha a szabályszerű időben befizetett felügyeleti illeték összege nem felel meg a bejelentett, illetőleg a meghosszabbítási kért kutatási engedélyre jegyzett zártkutatmányok után járó törvényes felügyeleti illeték összegének, akkor — amennyiben a fél a fizetési határidőn belül mást kifejezetten nem kérelmez — csak a bejelentés, illetőleg a rájegyzés sorrendjében elől levő azon zártkutatmányok erősíthetők meg, illetőleg tekintethetők továbbra is jogérvényesen fennállóknak, amelyeknek a felügyeleti illetéke a befizetett összegben még fedezetet talál.

Egy már meglevő kutatási engedély alapján eszközölt zártkutatmányi bejelentésnél azonban, ha a körülményekből valószínűnek látszik, hogy a fél csak tévedésből fizetett be kevesebb illetéket s a bányakapitányságnak (bányabiztosságnak) a keltezés napján postára adandó felhívására a hiányzó összeget a keltezésről számított 8 nap alatt befizeti, illetőleg postára adja, a bejelentett összes zártkutatmányok megerősítendők.

9. §. Ha a zártkutatmányi bejelentés, illetőleg a meghosszabbítási kérelem után a felügyeleti illeték szabályszerű időben befizetett, a bányakapitányság (bányabiztosság) a bejelentést, illetőleg a meghosszabbítási kérelmet azonnal érdemleges bírálat alá veszi s amennyiben a bejelentett zártkutatmányok megerősítése, illetőleg a kutatási engedély kérelmezett meghosszabbítása a bányatörvényben megállapított okokból nem volna eszközölhető, azokat haladéknélkül visszautasítja; ha pedig a bejelentésnek, illetőleg a meghosszabbítási kérelemnek lényegtelen hiányai vannak, folyamodót azoknak 20 nap alatt való pótlására felhívja.

10. §. Ha a pótlás a kitűzött 20 nap alatt a bányakapitánysághoz (bányabiztossághoz) be nem érkezik, vagy ha a beérkezett pótlás nem kielégítő, a bejelentés, illetőleg a meghosszabbítási kérelem haladéknélkül visszautasítandó.

11. §. A 3., 4. és 9. §-ok szerint kiszabandó 20 napi határidő, mely alatt az igazolásnak, illetőleg a pótlásnak a bányakapitánysághoz (bányabiztossághoz) be kell érkeznie, az igazolásra, illetőleg a pótlásra való felhívás keltezésétől számítandó, miért is a bányakapitányság (bányabiztosság) köteles ezen felhívást a keltezés napján postára adni.

12. §. A 9. és 10. §-ok értelmében visszautasított bejelentések és meghosszabbítási kérelmek után befizetett felügyeleti illetékek a visszautasító határozat jogerőre való emelkedése után a félnek a postaportó levonásával visszaküldendő.

13. §. A zártkutatmányok átírása olyan kutatási engedélyre, amelynek érvényességi időtartama rövidebb mint az eredetileg alapul szolgáló kutatási engedélyé, a fél kérelmére a felügyeleti illeték visszatérítésére való igény nélkül akadálytalanul eszközölhető.

14. §. A zártkutatmányoknak olyan kutatási engedélyre való átírása, amely kutatási engedélynek érvényességi időtartama hosszabb, mint az eredetileg alapul szolgáló kutatási engedélyé, csak akkor eszközölhető, ha az érvényességi időtartamok különbözetére eső s a 7. § szerint kiszámítandó felügyeleti illeték előzőleg lefizetett.

15. §. A bányakapitányság (bányabiztosság) a posta útján vagy közvetlenül befizetett felügyeleti illetéket tekintet nélkül arra, hogy a bejelentés, illetőleg a meghosszabbítási vagy átírási kérelem elfogadott-e vagy sem, a befizetés napján bevetelezi a felügyeleti illetékek naplójában. A megerősített zártkutatmányi bejelentések, illetőleg a meghosszabbított kutatási engedélyen alapuló zártkutatmányok után esedékes, valamint a 14. §. szerint befizetett felügyeleti illetéket pedig a megerősítéssel, meghosszabbítással, illetőleg az átírással egyidejűleg a felügyeleti illetékek naplójában kiadásba helyezi s a felügyeleti illetékek ellenőrzési naplójában (B. minta) bevetelezi.

16. §. A felügyeleti illeték ellenőrzési naplója minden hó utolsó napján, valamint időközben is mindenkor, amikor a véglegesen megállapított, vagyis az adóhiva-

talba beszállítandó felügyeleti illeték összege az 5000 K-t meghaladja, lezárandó s a készletben levő felügyeleti illeték, a vonatkozó naplókivonat (C. minta) kíséretében beszállítandó a bányakapitányság (bányabiztosság) székhelyén levő kir. adóhivatalba.

A budapesti bányakapitányság a felügyeleti illetéket a budapesti IV. ker. állampénztárba, a zalatnai bányakapitányság pedig a gyulafehérvári m. kir. adóhivatalba szállítja be.

17. §. A felügyeleti illeték ellenőrzési naplója az adóhivatali nyugták kíséretében minden év végével beküldendő számviteli jogviszonyok csoportjának.

18. §. Ezen rendelet 1909. évi április 1-én lép hatályba, vagyis vonatkozik az 1909. évi március 31-én tul bejelentett zártkutatómunkákra, illetőleg az ezen határnapon tul lejárt kutatási engedélyek meghosszabbítására.

Budapest, 1908. évi december 30-án.

Wekerle Sándor s. k.

a pénzügyminiszterium vezetésével
megbizott
m. kir. miniszterelnök.

Krónika.

Üzlet.

Jan. 15. Az osztrák Creditanstalt sárgaréz-osztálya a sárgaréz- és tombaklemezek és sodronyok, valamint azokból való hulladékok árát 100 kgr.-kint 5 koronával emelte. Sárgarézrudak ára nem változott.

„ 19. A rézpiacot ismét a newyorki tőzsde üzlemai befolyásolják hátrányosan. Londonban kényszereladások voltak, azután jobb lett a hangulat.

21. A Berliner Handelsgesellschaft társaságot alakított német-délafrikai gyémánt-termelés és forgalom szabályozására. — A cinn ára Londonban 20 shgel emelkedett s 126 és fél fontot ért el készületben. — A Niederlausitzer Brikett-Verkaufs-Gesellschaft a f. é. árakat megállapította s az elsőrendű brikett árát meghagyta, a II. és III. rendűt leszállította.

23. A limburgi medencében, Hollandiában a kőszénkutatások kielégítő eredményre jutottak. Ezer méternyi mélységben 12 telepet ütöttek meg. A szén jó minőségű és művelésre érdemes.

24. Uj-Guineában aranymezőket tártak fel és legutóbb sikerült petróleumot is felkutatni.

27. A rudvas ára ismét lejjebb szállt a Ruhr vidékén a nagy versengős folytán, úgy hogy most 98 M az ára, míg 14 nap előtt még 103—105 M volt.

„ 28. A vörösrézlemez árát a német termelőegyesülés 4 M-val 148 M-ra szállította le. — Londonban a vörösréz ára 5 shgel visszament.

„ 29. A délnémetafrikai gyémántkereskedést szabályozó császári rendelet jelent meg, mely a gyarmat kormányzóságát a termelés mennyiségének megállapítására is felhatalmazza s a kereskedést egészen megköti.

30. A felsősziléziai hengerművek a horganylemezek árát ismét 1.50 M-val emelték.

Vállalatok.

Jan. 15. Az osztrák Nordbahn r. t. négy, egyenkint 36 kokszkemencéből álló batteriát helyezett üzembe negyedfélmillió korona befektetéssel, melynek felét az Oberschlesische Kokswerke A. G. viselte, mely a tiszta jövedelem felét kapja.

19. A Gelsenkirchner Bergwerks-A.-G. és a Hibernia bányáiban a szénpiac rosszabbodása folytán a munka szünetelt s a bérek 5—20 százalékkal való leszállítását közhírré tették.

Jan. 25. A Phönix bánya- és kohó r. t. 1908. évi nyeresége az előző évvel szemben 4 millió márkával kisebb.

„ 26. A Phönix szénbányáiban szünetelt a munka. A Hibernia Wilhelmine-Victoria bányájában sem dolgoztak.

27. A Gelsenkirchener összes bányáiban szünetelt a szentermelés. — A Kattowitz A.-G. für Bergbau und Hüttenbetrieb, amely a magyar vasérc kivitelében nagy szerepet játszik, a német vasipar kétes helyzete ellenére igen meg van elégedve az 1908—09. üzletév eredményével s úgy, mint a múlt esztendőben, 14 százalékot fog fizetni. — A Budapestvidéki köszénbánya r. t. Brüsszelben tartja közgyűlését, mely az alapítóknak három millió koronával való fölemelése tárgyában a résztvevők számára való tekintet nélkül dönt a f. hó 6-án tartott közgyűlés helyett, mely nem volt határozatra képes.

„ 28. A Harpener Bergbau A.-G. Amalie bányájában a raktárra helyezett széntömeg meggyúlt. Az égő részt árkokkal elköltöztették s úgy oltják.

30. A Salgótarjáni köszénbánya r. t. az előző év nyereségáhozatalát beszámítva 5,007.634 K tiszta nyereséget ért el 1908-ban s 32 K osztalékot fog kifizetni.

Forgalom.

Jan. 26. Igló város előmunkálati engedélyt kapott Iglóról Merényen át Betlérig s onnan Szomolnok-hutáig építendő h. é. vasutára.

Statisztika.

Jan. 19. A német birodalom nyersvas termelése 1908-ban az előző évvel szemben 1,232.249 t, vagyis 9-4 százalék hiányt mutat.

27. Románia 1908-ban 1,149.581 (1,129.097) t petroleumot termelt, az emelkedés tehát igen csekély az előző évek 40—50 százalékaival szemben.

28. Berlin városának szénfogyasztása 1908-ban 3,814.222 (3,800.137) t-át, míg a város környekével együtt 6,270.096 (6,083.603) tonnát fogyasztott. — Az amerikai Egyesült-Államok 1908-ban 338,688.000 (388,222.868) sh. t. lágy-szenet és 80,280.000 (86,341.832) sh. t. anthracitot termeltek.

Bányajog.

Jan. 20. Wekerle miniszterelnök bejelentette, hogy a bányatörvényjavaslatot még ezen ülészak folyamán benyújtja és hogy a szénkérdésben minden eddigi tervezetnél messzebb kíván menni. A javaslatnak ez a része kész is. — Az osztrák közmunkügyi miniszter törvényjavaslatot nyújtott be, mely a szénbányászatot az államnak tartja fenn. — Az osztrák közmunkügyi miniszter törvényjavaslatot nyújtott be, mely a bánya munkásoknak a bányák biztonságának ellenőrzésében szerepet ad.

Egyesülés.

Jan. 15. Cink-szindikátus alakítása végett újabb tárgyalásokat folytatnak Kőlnben. Közép-Németországra barnaszénkonvenciót alakítottak Hal-leben.

22. Párisban nemzetközi kartell alakult a rézhuza-
lok termelésének és árának szabályozására.

25. Internacionális cink-szindikátus jött létre; Német- és Franciaország s Belgium összes cink-kohói beléptek, csupán a Giesche-örökösök kohói maradnak kívül, de a szindikátus határozataihoz fogják magukat tartani. — A német vörösrézhuza-egyesülés föloszlik, mert új műveket állítanak, melyek nem csatlakoznak hozzá.

- Jan. 26. A *Stahlwerksverband* megcáfolja azt a hirt, hogy az A. termékeknek Angliába szállítására fogadott hajókkal angol szenet szándékozik behozatni.
27. A Luxemburgi *nyersvas*-szindikátus februárban újra megalakul. — Az amerikai *acéltröszt* osztaléka 1908-ban törzsrészevényekre 2 százalék, elsőbbségi részevényekre 7 százalékot tett. A tiszta jövedelem 91,825.761 (160,484.477) dollár volt.
28. Amerikában új *mütrágya-tröszt* alakult a már meglevő kettővel szemben, mely a német káliszindikátussal elégedetlen elemeket egyesíti s bizonyára a káliszindikátuson kívül álló művek versenyzését akarja kihasználni. — Az Egyesült-Államok szenátusa most kezdte meg a vizsgálatot az *acéltröszt* ellen a Tennessee köszönbányatársulat beolvasztása miatt.

Munkások.

- Jan. 18. A *nők munkáját* az új német birodalmi ipartörvény a bányászatban a külszínen csakis az előkészítésnél engedi meg, ki- és elszállításnál és rakodásnál, valamint a koksizálásnál tiltja.
23. A rajna-westfali szénvidéken a *munkabérek csökkentése* előtt állnak. A termelést erősen redukálják.
26. A német bányákban 16.971 magyar és osztrák munkás dolgozott a múlt évben.
29. A német birodalmi képviselőházban Bethmann-Holweg államtitkár kijelentette, hogy a *fekete listákat* csak úgy lehetne betiltani, ha a munkaadók bojkottálását is törvényes tilalommal lehetne megakadályozni. — Az északamerikai anthracitbányák munkásai *sztrájkra* készülnek.

Balesetek.

- Jan. 15. A Lykranch-szénbányában, nyugati Virginiában, ahol 14 nap előtt robbanás folytán 50 munkás pusztult el, január 13-án tűz támadt, mely valószínűleg 100 munkás életébe került.
16. Johannesburg mellett egy bányában robbanás volt, mely hat beenszült munkás halálát s huszonnégy különféle munkás súlyos sérülését okozta.
20. A miniszterelnök felelt a *dománi és ajkai* bányaszerecsétlenségek tárgyában Pető és Szatmári interpellációira.
22. *Johannesburg* vidékén a tartós eső több bánya körül alámosta a gátakat s elárasztotta a bányákat; 10 fehér és 150 beenszült munkás a vizbefut.
29. A Gelsenkircheni társulat V. sz. nagyolvasztója *felrobbant* s számos munkás megsebesült.

✂ BANYÁSZATI HIREK. ✂

A Salgótarjáni Kőszénbányatársaság 1908-ban.

A Salgótarjáni Kőszénbánya R. T. igazgatóságának jelentése szerint a társaság 1908-ban 1.763,140 koronával nagyobb nyereséget ért el, mint 1907-ben. A múlt esztendőben nyanyis a társaság tiszta nyereség gyanánt 5.007,634.04 koronát mutat ki (1907-ben: 3.244,494 kor.) A bruttó nyereség azonban tetemesen nagyobb, mert a társaság a maga ismeretes óvatos üzleti elveinél fogva igen tetemesen javadalmazta a különféle tartalékjait. Így az értéksökkenési tartalékba 1,000,000 koronát, a rendes tartalékalapra 300,000 koronát, a jövő évi számlára pedig 463,319.99 koronát utaltak. Ezenkívül az igazgatóság igen humánusan szép jutalékban részesítette hivatalnokai karát, a társaladákat és a fennálló munkásjeléti intézményeket.

Ehhez a kimutatáshoz, amely egyelőre csak a fényes eredményt tünteti fel — mert a mérleg nagyérdemű részleteit csak később, a közgyűlés számára publikálják — szóról-szóra azt mondhatjuk, amit a „Közlekedés és Közgazdaság” című kitűnően szerkesztett laptársuuk ezen kimutatásról mond a következőkben:

— „Ez a mérleg legfényesebben igazolja, hogy mily biztos és határozott alapja van nálunk az iparnak, feltéve, hogy tökéletes, szakavatott kezek vezetik. Az az üzleti eredmény, amit itt látunk, a munka eredménye. Minél fényesebb, minél nagyobb ez az eredmény, annál nagyobb örömmel, annál nagyobb elismeréssel kell, hogy lássa mindenki. Különösen, ha tudjuk azt, hogy a munkáskérdés mily nagy mértékben befolyásolja még mindig, kiváltképpen a bányák üzemeit. A Salgótarjáni társaság fényes jövedelmű üzleti évre tekiuthet vissza, de emellett a részevényesek még azzal a megnyugvással is lehetnek, hogy épen ez a fényes eredmény igazolja azt, hogy a vállalat vezetése a legjobb kezekre van bízva.”

Mi ehhez addig is, míg a mérleg részleteit fogjuk közölhetni, csak azt jegyezzük meg, hogy „Ez az üzleti eredmény a munka eredménye”. Munkabíró, ép oly nagytehetségtű, mint a hazai közgazdaság terén a legelőkelőbb szerepet játszó szakemberek évekre és évekre kiható rendszeres, nagy munkájának és nagy tudásának eredményét mutatják a fenti számok. Már most megállapítjuk, hogy a hazai bányászat, mely az ország közgazdaságának, különösen pedig iparának erős alapját képezi, a legnagyobb elismeréssel tekint erre a fényes eredményekkel járt szép munkára.

— **Személyi hír.** Csorbits László bányáigazgató, lapunk kiváló főmunkatársa — mint értesülünk — megválik a Magyar-Horvát Szénipar Részvénytársaságnál viselt állásától és a Banjavica szénbánya részvénytársaság bányáinak műszaki vezetését veszi át. Értesüléstünk szerint Csorbits kilépése a Magyar-Horvát szolgálatából olyannyira közös egyetértéssel és barátságos módon történik, hogy továbbra is megmarad a Magyar-Horvát műszaki tanácsosának. Ez természetesen egyet jelent azzal, hogy a Magyar-Horvát továbbra is a Csorbits által meghonosított szellemben fogja bányáit művelni. Jó jelnek látjuk az újabban alakult Banjavica társaságra, hogy bányáinak vezetését oly kiváló szakférfiúra bízta, mint Csorbits László, aki a Horvátországban és általában az ország délnyugati részében előforduló szénelőjöveteleket a legkülömben ismeri. És ezért van az, hogy mi Csorbits László ezen új állásának elfoglalását nemcsak a közelebről érintett két bányatársaságra tartjuk fontosnak, hanem vívmányának tekintjük az egész horvátországi szénbányászat ügyére.

— **Három milliós tőkeemelés.** A budapest-vidéki kőszénbánya részvénytársaság január 27-én Brüsszelben rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek napirendjére csak az alaptőkének 3 millió frankkal tervezett fölemeléséről való határozathozatal volt csak kitűzve. A közgyűlésen, amelyre a részevényesek igen szép számban gyűltek össze, báró *de Moreau* elnökölt. Bejelentette, hogy a legutóbbi közgyűlés, a megjelent részevényesek csekély száma miatt nem volt abban a helyzetben, hogy a szóban forgó ügyben érvényes határozatot hozzon. Ezért vált szükségessé a mostani rendkívüli közgyűlés

egybehívása. Kérte a megjelent részvényeseket, hogy a szükséges alaptőkefelemelést határozza el. A közgyűlés egyhangulag elfogadta az elnök javaslatát és kimondta, hogy a Budapestvidéki Kőszénbánya r. t. alaptőkéjét 12.000 drb. 250 frank névértékű elsőbbségi részvény kibocsátása útján 3.000.000 frankkal fölemeli. Ezen részvényekre a társaság részvényeseinek, részvényeik számának arányában elsőbbségi joguk van. A most kibocsátásra kerülő elsőbbségi részvények már az 1908/9 üzletév osztalékára is jogosítanak. A jegyzés határideje 1909. május 31.

— **A szápári kőszénbánya részvénytársaság** e hó 2-án rendkívüli közgyűlést tartott, melynek tárgya az alaptőkének 200.000 koronával való felemelése volt. Miután a közgyűlést zárt ajtók mögött tartották, csak szárazon regisztráljuk azt, amit maga a vállalat velünk hivatalosan közölt és ez az, hogy a társaság a tőkeemelést megszavazta és hogy ezt a 200.000 koronát úgy, amint azt mi már régebben is megírtuk — vasutépítési célokra fordítanak. Egyébként pedig azt is közli velünk az igazgatóság, hogy a vállalatnál, különösen pedig a bányánál minden rendben van.

A mi tényleges és mindjárt hozzá is tesszük, teljesen tárgyilagos értesülésünk nem egészen úgy tünteti fel a vállalat helyzetét, de az igazgatóság ezt mindenestre jobban kell, hogy tudja és így mi a magunk részéről is csak ezen megjegyzésekre szorítkozunk:

Naftatűz. A Kassán megjelenő „Felsőmagyarország” írja február 1-i számában a következőket:

Ma délben 12 óraker óriási füstfelhő vonult végig a városon. A házakon keresztül is látni lehetett, hogy valahol a Polednyák-gyár, a város egyik legnagyobb ipartelepe környékén óriási tűzvész pusztíthat.

A gyár előtt tényleg hatalmas lángoszlopok kavargtak. De nem a gyár égett, hanem *egy nyerspetroleummal telt vasuti tartály*. A vagon ott állt a gyár előtt a sinen és az óriási tartály nyitott szájából, mint a tűzhányó kráterből, dől a pokolpiros és füstös láng, mely kanyargó kigyóként a rohanó füstgomolyagban 25—30 méter magasra felkanyargott. Az égő olaj végig folyt a kazánon is, úgy, hogy az kívülről is egy lángban állt, de a földre ömlő olaj a tartály alatt is égett. Sőt a tűz keletkezése után pár perccel vagy 200 méternyire szaladt el az égő olajjal a tűz az Erzsébet-tér irányában a Szepsi-ut vasuti sinei közt.

A tűzoltóság energikusan működött, de *arra nem is gondolhatott, hogy a petroleumtűzet eloltsa*, hanem csak a Polednyák gyár mentésére, melyet a tűz annyira veszélyeztetett, hogy egy izben már az ablakszárifákba kapott a láng.

Délután félháromkor még változatlanul lángolt az olaj. *A vasuti kocsi kerekei és kazánja átizzottak és a földre dőltek.*

A tüzet rettenetes küzdelem árán sikerült elszigetelni, úgy hogy estére, mikor a petroleum már elfogyott, elaludt.

A tűz úgy keletkezett, hogy a tartályból edényekbe akartak nyersolajat eresztetni, de mert a csapból a hideg folytán megsűrűsödött olaj nem folyt, melegítették. A melegítéshez alkalmazott tüztől meggyuladt az olaj. Szerencse, hogy a tartály fedelét is kinyitották ugyanekkor, mert különben nem lett volna a robbanás kikerülhető. A tartálybau száz métermázsza nyersolaj volt.

Már több izben rámutattunk azokra a fenyegető veszélyelmekre, amelyekkel a naftatűzés jár és fel-

szólalásainknak meg is volt az a hatása, hogy számos gyárivállalat újra visszatért a szénrel való fűtés régi, kipróbált rendszeréhez. Minden alkalmat felhasználunk arra, hogy a naftával tüzelő vállalatokat figyelmeztessük, hogy ezen tűzveszélyes anyag kezelése milyen aprólékos, pontosan betartott óvintézkedéseket igényel. Ezenkívül a nafta mai természetellenesen olcsó ára hirtelen felszökhetik annyira, hogy számos gyár romlásának lehet okozójává. Tehát mindenképen irracionális a szénnek naftával való pótlása. De hazafiatlan dolog is, mert a naftával való fűtés a magyar szénbányászatnak okoz károkat.

— **Ismét a dinamit.** Lugosról jelentik, hogy az oravicai járásban lévő Greovác községben a görög keleti paplak ablakában kezdetlegesen készített dinamitbombát helyeztek el s a kanócot meggyújtották. A bomba föl is robbant és az ablakot a párkánnyal együtt összezúzta s a falat megrepesztette. A merénylőt nyomozzák.

— **Petroleumkivitelünk Németországba.** A hamburgi magyar-osztrák konzulátus az eszközölt számítások alapján kimutatja, hogy a németországi petroleumpiacon tulajdonképen csak két importőr-grupp küzd egymással. A Standard Oil Company és a kötelékébe tartozó társulatok egyrészt, a magyar-osztrák petroleumipar másrészt. Följegyzésre méltó momentum, hogy bár a Standard Oil Company A csoportja a petroleum árát ismét jelentékenyen leszállította, mégis a magyar-osztrák petroleum hódít inkább teret a jelentékenyebb német piacokon. Sőt a konzulátus nagyon valószínűnek tartja, hogy ez a térfoglalás a közel jövőben hirtelen még sokkal szemléltetőbbé és erőteljesebbé válik, mihelyt a kicsinyben való eladás, a viszontelárusítók szervezésével megkönnyebbedik.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

A bányatársaságok fekete listája.

A zeitzi (Németország) kerületi bíróság érdekes keresetet tárgyalt a napokban. Arról volt szó, hogy a „Bismarck herceg” bánya elbocsájtotta egy munkását szocialista izgatások miatt. A bányász egy Volpte-i bányában kapott alkalmazást. A Bismarck bánya azonban ugynevezett fekete listát vezet azon munkásairól, akiket szocialista mozgalmak irányítása vagy más hasonló üzelmek miatt a szolgálatából elbocsájtott. Ezt a listát azután megküldi a bányavállalatoknak, amelyek viszont az ősztrájkvezéreik listájával szolgálnak viszonzásképen.

Az adott esetben is az történt, hogy a Bismarck bánya értesítette a munkás új munkaadóját arról, hogy a szóban forgó bányász egyike a sztrájkmozgalmak irányítóinak. Ennek az értesítésnek az lett a következménye, hogy a munkást a társaság elbocsájtotta szolgálatából.

A bányász most keresetet indított a „Bismarck” bánya ellen 240 márka kártérítés erejéig, azt állítva, hogy munkájának elvesztése neki ennyi kárt okozott. A bíróság a munkást elutasította keresetével és ítéletét többek között a következőkkel indokolta meg:

Az 1906. évi bányasztrájk, amely a közép-német barnaszén vidéken bekövetkezett, a bányavállalatokat óvó-rendszabályok alkalmazására kényszerítette. Ezen rendszabályokat, amíg megengedhető

határok között mozognak — ép úgy nem lehet jogosulatlanul bélyegezni, mint ahogy nem lehet egészen elítélni a munkások sztrájkmozgalmait sem, amelyek a munkabérek megjavításáért meginduló harcok megnyilvánulásai.

Igy tehát nem szabad megbélyegeznünk a bányatársaságok összetartását sem, mert hiszen ez nem arra irányul, hogy a munkások kenyerüket veszítsék a kizárások révén, hanem kizárólag azon elemek lehetetlenné tétele a cél, amelyek izgatásaikkal a sztrájkokat előidézik. Ez ugyan adott esetben igen súlyosan érinthet egyes egyéneket, de csak az agitatori fellépés mindenkori következménye ez, amiért pedig csak magát a károsultat lehet felelőssé tenni.

Mert agitálni nem életszükséglet.

A panaszlott, szociáldemokrata izgatásai miatt bocsájtotta el a panaszost és semmi egyebet nem tett, minthogy értesítette erről a szomszédos bányát. Kártérítésnek pedig ilyen esetben helye nincs.

— **Az osztrák vasgyárak forgalma.** Az osztrák vasművek decemberi és múlt (1908) évi forgalma a következőképpen alakult:

	1908. december	1907. december
Rud és idomvas	320.198 mm.	299.584 mm.
Vasgerenda	95.972	80.401
Durva lemez	30.777	45.597
Sinek	107.203 „	43.067

Az egész évben az előző évvel szemben a forgalom a következő volt:

	1908.	1907.
Rud- és idomvas	3,664,833 mm.	3,497,650 mm.
Vasgerenda	1,306,147	1,294,849
Durva lemez	532,025	508,377
Sinek	1,166,372	612,682

— **A ruhri és felsősziléziai szénbányák forgalma** ez évi január első felében a következőképpen alakult. A ruhri területről 241.959 tiz tonnás nagy waggon szemet szállítottak el, mint 11 munkanap eredményét az előző év ugyanezen időszakában elszállított 248.059 waggonnal szemben. A legnagyobb napi forgalom január 15-én állott be és 22.216 waggont (az előző évben 22.931 waggont) tett ki. A legkisebb napiforgalom a január 2-iki volt és az előző év január 2-án elért 17.461 waggon forgalommal szemben 17.379 waggont tett ki. Átlagos számítással a napi szállítást 20.503 waggonra tehetjük az előző évi 20.730 waggon átlagos napi szállítással szemben. Érdekes itt megemlíteni az előző évi december hó 2-ik felében eszközölt szállítások adatait:

Ebben az időben az átlagos napiszállítás 18 973 waggon volt, míg december hó első felében 21.379 waggonra rugott.

A bányák helyzete a folyó évben nagy mértékben megkönnyebbült, amennyiben ez év folyamán még minden alkalommal rendelkezésre bocsájtotta a vasút a bányatársaságoknak a kívánt számú waggonokat, míg az előző évek olyan napja is volt, amelyen a kívánt számnál 263 waggonnal kevesebbet bocsájtottak rendelkezésre. — Felső Sziléziában a folyó év első 11 munkanapján 95.293 nagy waggon szén került elszállításra az előző évi ugyanezen időszak 88.261 waggon szállított mennyiségével szemben.

A legnagyobb napi forgalom itt is a január 15-iki volt és 9350 waggonra rugott az előző évi 8310 waggont kitevő legnagyobb napi szállítási forgalommal szemben. A legkisebb forgalmu napban is megegyezik ez a terület a ruhri szénvidékkel. Itt is január 2-án került a legkisebb szénmennyiség elszállításra. Mindössze 6878 waggont tett ki, az előző év ugyanazon napján elszállított 6913 waggonnal szemben.

Az átlagos napi szállítás 8601 waggonra tehető az előző évi napi 7968 waggonnal szemben. Itt is javultak

a waggonviszonyok, a mennyiben vasuti kocsikban egyik napon sem volt hiány.

— **A transváli bányák** Egy Johannesburgból érkezett jelentés a transváli bányák elmúlt évi termelésének értékéről érdekes számadatokat tartalmaz. A Transválaban 1908-ban termelt összes bányatermékek értéke 32,657,088 £ (783,770.102 kor.) volt. Ez az összeg egyes bányatermékek szerint a következőképpen oszlik meg:

Aranyat bányásztak 29,980,526 £ (719,532,624 kor.) értékben, a gyémántbányák 1,549,815 £ (37,195,760 kor.), a szénbányák 794,949 £ (19,078,776 kor.), egyéb bányák 331,798 £ (7,963,152 kor.) értékű termékkel örvendezteték meg a bányavállalatokat.

Az aranybányák tiszta jövedelme 1908-ik évben 123,324,029 £ (295,776,606 kor.) volt és 7,536,773 £ (180,882,552 kor.) osztalékot juttattak a részvényeseknek.

— **A világ petróleumtermelése 1908-ban.** A Petroleum Review szerint a világ petróleumtermelése 1908-ban 35 millió tonna volt, az 1907. évi 33.4 és az 1906. évi 25.14 millió tonnával szemben. Ebben a számban Amerika 22, Oroszország 7.5, India 2.3, Galícia 1.6, Románia 1.1, a többi állam 450.000 tonnával szerepel. A termelés emelkedésében főrésze van Kaliforniának, a melynek termelése 20 százalékkal növekedett.

✕ TUDNIVALÓK. ✕

— **Leveles ásványok kiválasztása földes és szemcsés keverékekből.** Putz Henrik passauai mérnök oly eljárást talált fel, a melynek segítségével leveles ásványokat, különösen grafitot és csillámot a földes és szemcsés tördeléktől külön lehet választani. Kristályosan leveles grafitot eddig a tömegnek szárazon való őrlése és a nagyobb pikkelyes szemeknek szitálásával, vagy pedig úgy választották el a tördeléktől, hogy a nedves szeparálás módszeréhez folyamodtak, melynek folyamán az ásványos olaj behatása alatt a grafit pikkely-szemcskéi a víz felületére fölszállottak. Putz arra a megfigyelésre alapította új eljárását, hogy vékony lemezek, csekély vastagságuk és a síkban való kiterjedésük következtében, hullámos mozgásban levő vízben hosszabb időn át maradnak lebegésben, mint a különben egyenlő abszolút súlylyal bíró, de szemcsés szövezetű ásványok részecskéi. Különösen akkor, ha a pikkelyes ásvány specifikus sulya a szemcsés ásvány fajsúlyánál valamivel alacsonyabb. A szemcsés keverés-részek legnagyobb részben az osztályozó edény fenekére fognak leszállani, a hol alkalmas készülék segítségével elaprózhatók, míg a lebegő ásványszemek elkerülik az elaprózást és az ismert módok valamelyikének alkalmazásával a finoman elaprózott szemcsés keverés-részeketől szitákon könnyen elkülöníthetők. Az új eljárás, a pikkelyek tulságos elaprózódásának útját állja s lemezek alakjában való megmaradását minden más (száraz) eljárásnál jobban biztosítja.

— **Az amerikai acéltröszt osztaléka.** Newyorkból jelentik Az United States Steel Corporation az 1908. év negyedik negyedére 1/2 %-os osztalékot ad a törzsrészvények és 1 3/4 %-os osztalékot az elsőbbségi részvények után, az 1907. év negyedik negyedében 1/2 %, illetve 1 3/4 % és az 1908. év harmadik negyedében szintén ugyanily osztalékkal szemben.

Szerkesztői üzenetek.

O. S. Varasd. Mi addig fogjuk döngöteni azt a kaput, a míg a rozsdás zár enged és bevonul a nyitott kapun — a hazai barnaszén és a lignit. A Máv.-nak elutasító álláspontja csak épen azt jelenti, hogy teljesen igazat ad annak a német közmondásnak, a mely szerint bizonyos dolog ellen „kämpfen Götte selbst vergebens“.

A . J . ós. A belügyminiszter csakis az állami kórházakban intézkedhetett az alkoholizmus tárgyában. De maga az intézkedés, az alkohol kitiltása a kórházakból, oly okos gondolkodásra vall, hogy kétségtelen, hogy ezt a jó példát a magánkórházak is — és így önként is — követni fogják. Sziveskedjék ott kezdeményezni.

M . An . bányavezető. Ha jól tudjuk, a kérdett jelenleg Párisban tartózkodik és — operát és színműveket ír. Nálunk szerzett bányatapasztalatai alapján azonban csakis szomorujátékokat írhatna.

A . L . s Kolozsvár. Nem lehet minden igényt egyszerre kielégíteni. Ön maga is elismeri, hogy mily érdekes és hasznos „Kronika” ujtásunk és egyben mily tanulságos is. Fokozatosan sor kerül egyebekre is. Ne tessék szem elől téveszteni, hogy a kezdet kezdetén vagyunk. Elismerő soraiért köszönet.

G . M . Farkasvölgy. A miniszteri tudósítók kötelesek eljárni, de nem kötelesek a felekkel közvetlenül levelezni. Sőt utasításuk van arra, hogy rendszerint a miniszterium utján adják meg a feleknek a kért felvilágosításokat.

ÁLDOR SZIGFRID
Magyar mélyfuró vállalata.
BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferencz-tér 14. sz.
Elvállal sima é mélyfurásokat szén, petroleum, víz, káli és ásványok után keze sggel b rmily mélység tekintetében és b rmily rendszer szerint, esetleg és: e edé sel s.
Expertizék, közbenjárás vételeknél és eladásoknál.

PIUS PIRINGER
BÁNYA ÉS-ALAGÜT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A
ajánlja eddig felülmúlhatlan gyártmányait.
Viszontárúsítóknak kedvezmény: Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Vizmentes olajköpenyek
Az 5 évvel ezelőtt szállított 800 körgallér és köpenyeq minden tekintetben megelégedésemre szolgáltak, mert vízhatatlanságukat és tartósságukat tökéletesen megtartották.
Berlin-Moabit, 1904. május havában.
C. BOLLE.

Övvel és lovagló-síccel.
A legjobb védekezés szél és vihar ellen
III. minőségű, kámzsával 9 márka
minőségű, kámzsával II márka
minőségű, kámzsával 15 márka

Rittergut Carwe. A küldött 20 köpenyt általánosan dicsérik.

Loden-ruhák.
Kocsi- és ló akarók.
Auto-ruhák.

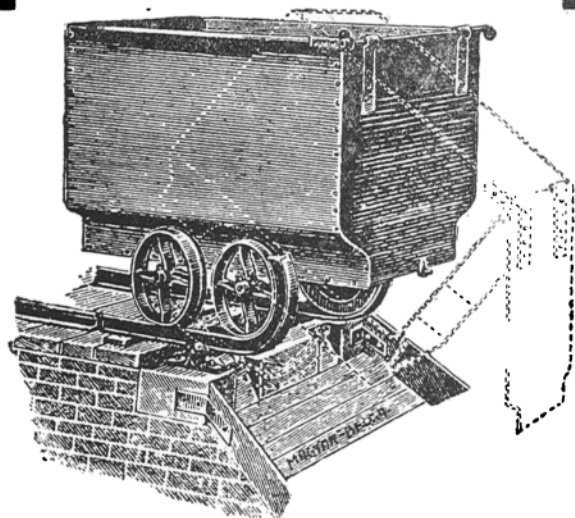
Csatornajaró gummi csizmák
80 90 100 cm. hosszú
párja 30 34 37 márka

Körgallérok
75 80 90 100 110 120
mk 6.50 6.75 7.50 8.50 9.75 11.50

FERD. JAKOB. Kö'n. H.

MÉLYFURÁSOKAT ELVÁLLAL
és furóeszközöket szállít
ALBERT FRANK & CIE
III/2. VORDERE ZOLLAMTSSTRASSE II. WIEN.
Magyarországi képviselő:
HERZOG ÖDÖN okleveles mérnök
Budapest, VII., Erzsébet-körut 26. * TELEFON 104-07.

SZABADALMI
és védjegyjoltalom kieszközlése az összes kulturállamban
ADLER MIKSA okleveles gépészmérnök
hites szabadalmi ügyvivő
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.
Telefon 106-55. Telefon 106-55

MAGYAR-BELGA
fémipargyár r.-t.
BUDAPEST, VI. ker., Hungária-körut 115-117.
Elvállalja mindennemű

Bánya-vasutak tervezését
nyomjelzését és teljes kiépítését és az összes anyagok, mint sínek, kapcsolószerek, kocsik, váltók, fordítókorongok, mozdonyok stb. szállítását.

Használt anyagok állandóan készleten vannak és bérbe is adatnak.

SOCIÉTÉ LORRAINE de DIETRICH & CIE

automobil-gyár. (Alaptőke 15 millió.)

LUNÉVILLE, ARGENTEIL, BIRMINGHAM;

ISOTTA FRASCHINI Milano

vezérképviselte.

- : Legmodernebb szerszámgépekkel felszerelt javító-műhely. :
- : Olcsó, gyors és szakszerű gépjavítások. :
- : Nagy választéku pneumatik és kellékraktár. :
- : Kitűnő és jutányos auto-benzin és henger-olaj. :

„HELIOS“ AUTOMOBIL-GARAGE

BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCZA 12.

KACHELMANN KÁROLY ÉS FIA

gépgyára. — VIHNYE.

Akna berendezések, vasszerkezetű akna-tornyok, mindennemű akna-szállító és felvonó-gépek,

valamint bányaviz-emelőgépek.

Californiai zuzómű berendezések, érczörlő-hengerpárok, Huntington-féle érczömlő-malmok, kötörök és egyéb aprítógépek, osztályozó rácsok és szitadobok, mosódobok, válogató-asztalok és szalagok, ülepítő-gépek.

: Rázó-, lökő- és körszerek. :

Gőzkazánok. Vasszerkezetek.

BÁNYÁSZOKNAK BIZTOS SIKER

A Kriegner-féle
REPARÁTOR
a budapesti Szt.-Rókus
kórházban 136 eset kö-
zül 129-ben teljes gyó-
gyulást eredményezett.
Csúsz és köszvény ellen,
valamint rheumás
fejszaggatásnál ilyen
eredményt eddig egy
szer sem tud felmutatni.

és gyógyulás, biztos szaba-
dulás a csúsz, köszvény, szu-
rás, szagatás, hasogatás, nyi-
lalás, a türhetetlen derék- és
hátfájás, csontfájdalom kinjai-
tól csak a világszerte ismert
és sokszorosan kitüntetett
KRIEGNER-féle

A Kriegner-féle
REPARÁTOR
évtizedek óta páratlan
eredménynyel használ-
ják külsőleg bedörzsö-
lésre és hatásában iga-
zán felülmulthatatlan.
Ha szenvedünk, vagy
szenvedőt látunk, ne
mulasszuk el a
REPARÁTOR ajánlani.

Reparator

(Spiritus petrae camphoratus)

KÖSZÖNET!

Tekintetes Kriegner György gyógy-
szerész urnak tisztelettel Budapesten.
Indítatva érzem magamat arra, hogy
őnök a »Reparator« ért köszönetet
mondjak. Husz éve szenvedek féllá-
dali főfájásban és idegzsámbán. A
migrainet újabb időben csak a Repa-
ratorral vagyok képes enyhíteni, az
idegzsába elleni hatása e szernek
épezséggel bámulatos. Míg ezelőtt na-
pokig szenvedtem e kínzó bajban,
most a Reparatorral való egyetlen be-
kenés és bedörzsölés elegendő arra,
hogy a fájdalom teljesen megszün-
tess. Kell, hogy tudomására hozzam
mindazoknak kik e bajban szenved-
nek azt, hogy hol és miben találhat-
nak gyógyulást, ez humánus kötelessé-
gem. Budapest. Maradám Önnek hűve,
Dr. Várady Antal, tanár, orsz.
színészeti akad. igazgató.

használatával képzelhető,
mert ez a kitünő szer **kizá-
rólág csak csúsz és köszvény,
rheuma, a meghűlésből eredő
betegségek gyógyítására van
hívalva.** Ne próbálgassanak
tehát a betegek egyéb dol-
gokkal, hanem használják a
csúszos és köszvényes bán-
talmak igazi biztos gyógyító
szerét: a **Kriegner-féle**

ELISMERÉS!

Mélyen tisztelt uram! Nem találok
szavakat, hogy Önnek Reparatorért
köszönetet mondjak. Négy év óta
szenvedek Ischiasban, mely idő alatt
minden kigondolható gyógymódot
megkísérletem eredmény nélkül. Meg-
kísérletem a Reparatort és attól
fogva sokkal, de sokkal jobban érzem
magamat, járhatok és fájós lábammal
gyakorlatokat végezhetek. Fogadja
Kriegner nr legforóbb köszönetemet.
Isten jutalmazza meg Önt ezersze-
sen ezen találmányért. Kérek e baj
teljes gyógyítására még két üveg
Reparatort küldeni. — Judendorf,
Tyrol. — Különös tisztelettel és mély
bárával

Albertine Edie von Chalaupka,
cs. kir. ezredes neje.

— **REPARÁTOR.** —

Már néhányszori bedörzsölés után fényes sikerrel gyógyit, amit a köszönő levelek tömege igazol.
Fagyás eseteinél is kitünő hatása.

➡ **Kis üveg 1 korona, nagy üveg 2 korona.** ➡

Postán bérmentve 5 kis üveg 5 korona, vagy 3 nagy üveg 6 korona.

Kapható minden gyógyszerárban, de a legbiztosabb, ha direkte a készítőnél rendelik
és a levelet így címzik:

KORONA GYÓGYSZERTÁR

BUDAPEST, VIII.,
RÁLVIN-TÉR 7.

Postai szétküldés naponta utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után.

**44 év óta gyógyítja a szenvedő emeriséget páratlan eredménnyel az
egész világon.**

Köszönő levelek.

Köszönő levelek.

SALGÓ-TARJÁNI-KŐSZÉNBÁNYA

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT.

A társulat széntermelése évenként:

Salgótarjáni bányákban —	10 millió
a Petrozsény - Farkasvölgyi bányákban —	19 millió
A vezetése alatt álló Esztergom-Szászvári kőszénbánya részvénytársaság termelése évenként:	
Dorogh - Annavölgyi bányákban —	3 millió
Szászvár-Nagymányoki bányákban —	1 millió
A vezetése alatt álló Felső-Zsilvölgyi bányákban —	1 millió
Összesen:	25 millió

mé t e r m á z s a

Szénosztályozás:

Darabos (tömör) szén	} szoba-, gőzcseplőgép- és gőzoka-fűtésre.
Koczkaszén — —	
Biószén — —	} gyári kazánfűtésre
Durvaszén — —	
Aknaszén — —	
Rostált aknaszén —	
Aprószén — —	körkemence fűtésre.
Kovácsszén — —	kovácsolási célokra.

Megrendelések központi irodánkhoz:

Budapest, V. Arany Janos-u. 25.
intézendők.

:: Jutányos árak, pontos és gyors kiszolgálás. ::

Szabadalmazott Antiferugin!

R. minőség. Kazánfesték, gőzkazánok bel- és külmázolására. Nem tűzveszélyes és nem ártalmas az egészségre. Elősegíti a kazánkö könnyed leválását és megakadályozza az átrozsdásodást, valamint a kazánlemezek lékeit és védi a már meglévő lékeket a további rozsdásodástól.

R. minőség. Rozsdasemmisítő vasmaszték, melyel a már teljesen átrozsdásodott vasat bemázolva, tovább nem rozsdásodik. Mindennemű tárgyakhoz, melyek akár a szabadban, akár a föld alatt vagy vízben vannak, használható.

L. minőség. Legbiztosabb és hatatosabb rozsd elleni szer fényes fém részére.

E. minőség. Rozsd elleni szer vizesen forróvá váló tárgyakhoz.

G. minőség. Rozsd elleni szer szárazon forróvá váló tárgyakhoz.

S. minőség. Mindenféle savak oldódásának és gőzöknek ellenáll.

Elsőrendű referenciákkal minden parágból készségesen szolgál:

Leuchtag és Seidenstein ————— **Wien,** —————
1114. Hohlweggasse.

Alaptőke 500,000 korona.

Alaptőke 500,000 korona.

LAPP-FÉLE SZABADALOM.
Aranyérem. Berlin 1907.

Lapp Henrik-féle Mélyfurások, Bányatelepek és mélyművek magy. részv.-társaság

Iroda:
Báthory-utca 3. sz.

BUDAPEST

Műhelyek:
X. ker., Kőbányai-ut.

Mélyfurások

kivitele. Szén, érc, kősó, kálisó furások. — Sósviz, földolaj, földgáz, kénsav, ásványvíz, haszon- és ivóvíz furása és termelése nagy átmérőjű furólyukakkal. — Furások légvezetés és egyén czélokra. — Eddigélé mintegy 600 mélyfuras készült egészben 1512 méter mélységig a Lapp-féle szabadalom szerint. Legnagyobb jótállás. — **Legjobb hírű** ilyenmü vállalat. — **Magfuras.** — **Gyártás:** Teljes mélyfuro-berendezések bármily rendszerű gőz- és kézi-üzemre. — Számos szabadalom. — Egyes szerszám és alkatrész mélyfuro kutépítés és visszállításra.

A MAGYAR BÁNYA=JOG

II. KIADÁSA.

:::

A TELJES JOGANYAG.

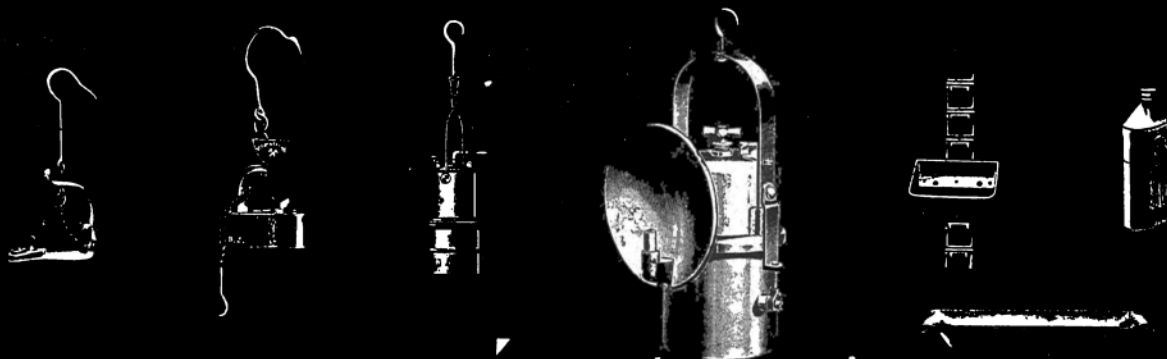
Irták:

Dr. BALKAY BÉLA

és

Dr. SZEŐKE IMRE

Megrendelhető lapunk kiadóhivatala utján.

BARTOS ZOLTÁN FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA
BANYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA
BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60

Por nélkül dolgozó réselő-gép.

Aki pormentesen akar réselni, az használja
 a „Pick-Quick” rudas réselő gépet
 (Mavor és Coulson szabadalma),
 melyből eddig már **450** darab áll versenyképes harc-
 ban a kerekcsés réselő gépekkel szemben.

Főképviseelő Magyarország részére

S C H E M B E R F R I G Y E S
 BUDAPEST, VI. KERÜLET, ANDRÁSSY-UT 50. SZ.

Gróf Csáky László

prakfalvi vas- és aczélgyár r.-t.

Igazgatóság: BUDAPEST, IX., CSILLAG-UTCZA 4.

TELEFON 65—45.

♦♦♦♦

TELEFON 65—45.

Különleges cikkek:

Szerszám-tégelyacél, gyorsesztergaacél.
 Öntött gépacél, kőfuróacél. Marótárcsák
 aczéllemezek és szabadalmazott „AJAX”
 rugóspörtyök gyártása.

■ ■ ■

Egyedárusítása:

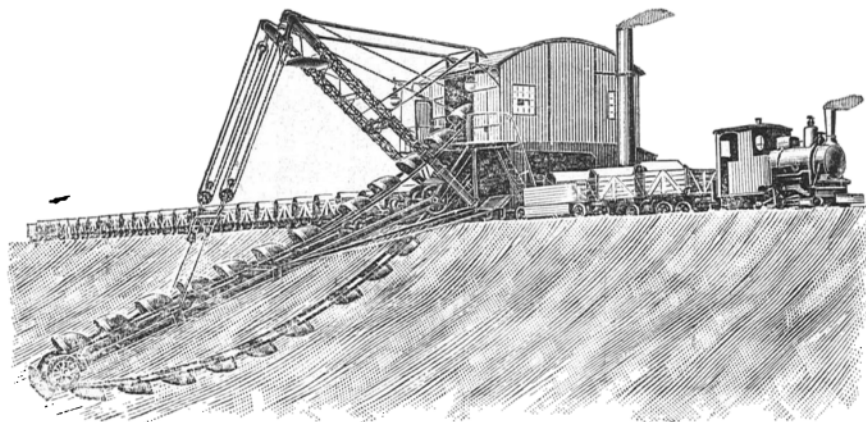
a patkójelű öntöttacél szerelőknak, az
 Usines Metallurgiques Vallorbe-féle „Gro-
 bet” pontossági reszelőknek és a Dr. Georg
 Schmidt Radeberg-féle szab. különlegességi
 reszelőknek.

Állandó nagy raktár: Budapest, IX., Csillag-utca 9. szám.

ORENSTEIN és KOPPEL

iparvasutak gyára

IRODA: Ul., Andrásy-út 102. szám. **BUDAPEST.** GYÁR: Pusztaszentlőrinczi nyaraló.

Kotrógépek, bányakocsik, billenőkocsik, fordítókorongok gyártása. – Bányasinek, kerékpárok, csapágyak szállítása. — **MINTAJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.**

TITANIT

BIZTONSÁGI ROBBANTÓSZER-GYÁR

CEIPEK és TÁRSAI TRENCSEN.

Az első biztonsági robbantószer Magyarországon. A „Titanit“ títés, hő, surlódás, nyomás iránt teljesen érzéketlen. A „Titanit“ nem fagy meg. Robbantó erejére, repesztési képességére nézve az eddig ismert összes brizans robbantó-anyagokkal versenyez. Kezelése egyszerű és teljesen veszélytelen. A Titanitra nem vonatkoznak a keresk. és belügyminiszteriumok azon óvrendelei, melyek a többi robbantószerre nézve elengedhetetlenek. Vasuti és gőzhajóállomásokon a szállítmányok mint bármely más szállítmányok

kezelhetnek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető. Szállítása nem úgy mint a többi robbantószerké, hanem bármely vonattal, vagy hajóval és bármely időben történhetik. A Titanit ára a robbantószernek napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeit be is igazolja. Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felhozott összes kiváló tulajdonait és előnyeit. A gyár január óta üzemben van.

Egyébb felvilágosítással készséggel szolgál a gyár igazgatósága és kereskedelmi képviselője:

BUDAPEST, IV. KER., IRÁNYI-UTCZA 8. SZÁM.

GÁLOCSY és BÁNÓ

bánya-, kohó- és gépészmérnöki irodája
BUDAPESTEN,
VERES PÁLNÉ-UTCA 3. * Telefon 739.

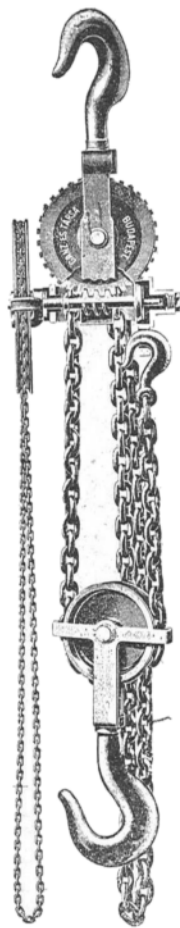
Elvállalja az összes bányászati, kohászati, gépészeti, gyáripari, fűtési és tüzelési berendezések tervezését és kivitelét.

Elvállalja a bánya és kohótermékek **vegyelemzését**, és gyakorlati megvizsgálását és **szakértői véleményt** ad azok értéke és felhasználhatóságáról.

Gőzgépek indikálását, általában gépek, kazánok, tüzelések, fűtések, bánya- és gyári berendezések **megvizsgálását**, esetleg azok rekonstrukcióját.

Meglévő telepek, gépek, berendezések időnkénti vagy **állandó szakszerű felügyeletét.**

Képviseli: a Grison-féle kerekeket, a Bánó-féle szab. vízcsöves kazánokat, a Galocsy- és Terényi-féle szab. gázfejlesztő készülékeket.

CONRAD és TÁRSA

műszaki nagykereskedése

BUDAPEST,
VI., TERÉZ-RÖRUT 15. SZ.

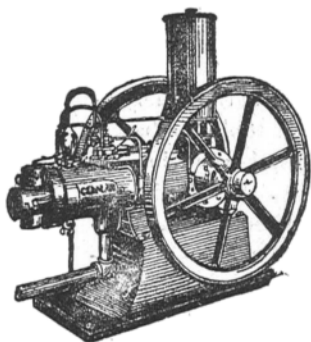
Csigasorok és emelőgépek

300 kg-tól 20.000 kg. hordképességig minden magasságra állandóan raktáron tartatnak.

Egyedárusítás Ganz és Társa cégtől Magyarország részére.

CLIMAX és ECLIPSE

NYERSOLAJ-MOTOROK és LOKOMOBILOK

Legjobb és legolcsóbb hajtóerő mezőgazdasági és ipari célokra.
Nincs robbanási veszély, se pénzügyöri ellenőrzés.

Elsőrangú referenciák.

BACHRICH és TÁRSA MOTORGYÁR,
WIEN-HAMBURG.

Magyarországi raktár és iroda
Budapest, Szabadság-tér 17. — Tőzsde-palota.

Stora Kopparbergs Bergslags Actiebolag

svéd acélgyárak magyarországi
vezérképvisellete.

A legjobb minőségű acélok
bármely célra.

Svéd-Aczél
Kereskedelmi Társaság.
Budapest, V., Bálvány-utca 12.
Telefon 91-57.